

Vybrané aspekty uplatňovania nárokov z kolízie doménových mien s právami na označenie

Z l o c h a, E.*

ZLOCHA, E.: Vybrané aspekty uplatňovania nárokov z kolízie doménových mien s právami na označenie. *Právny obzor*, 102, 2019, č. 6, s. 524 – 534.

Selected aspects of enforcing claims from a collision of domain names with the rights to designation. The massive extension of the use of the Internet at the end of the 20th century and at the beginning of the 21th century inevitably led the entrepreneurs to use it for the presentation and performance of their business activities. One of the Internet instruments serving for this purpose are websites, which the user can trace by entering a specific domain name. Each domain name is unique and fulfils many functions. The economic attractiveness and the economic value of domains are the main reasons why we encounter a whole variety of different unlawful procedures and practices relating to domains. The author analyses the legal nature of domains, a collision of domains with the rights to designation and resulting liability relations.

Key words: Domain name, Registration, Liability, Internet, Unfair competition

1. Úvod

V súvislosti s uplatňovaním nárokov poškodených subjektov v dôsledku protiprávnej (neoprávnenej) registrácie alebo užívania domén, narážame v aplikačnej praxi na určité špecifiká, pričom práve niektoré z nich si bližšie rozoberieme v tomto príspevku. V prípade doménových sporov je pre žalobcu významná efektívna, rýchla a predvídateľná ochrana jeho práv a právom chránených záujmov. K týmto atribútom nepochybne prispelo zavedenie možnosti alternatívneho riešenia sporov o domény TLD.sk, keď od 1. septembra 2017 nadobudli účinnosť Pravidlá alternatívneho riešenia súdnych sporov (ADR) pre vrcholnú národnú doménu TLD.sk. Riešenie sporu podľa Pravidiel ADR nie je prekážkou brániacou ktorejkoľvek strane obrátiť sa s príslušným návrhom týkajúcim sa domény na príslušný súd, a to kedykoľvek pred začiatkom, v priebehu alebo po skončení takéhoto riešenia sporu.

Predmetom doménových sporov sú najmä prípady porušovania práv iných subjektov prostredníctvom registrácie alebo užívania domény a prípady, ktoré sa týkajú práva na označenie domény. Absencia univerzálnej legálnej definície pojmu doména v rámci právnych poriadkov mnohých štátov so sebou neprináša také praktické ťažkosti ako skutočnosť, že do dnešného dňa nie je explicitne zadefinovaná právna povaha domény a držitelia domény nemajú jednoznačne vymedzený právny vzťah k doméne. Tieto nejasnosti vedú k elementárnym otázkam koho a ako žalovať, ako správne argumentovať a dokazovať rozhodné skutočnosti, prípadne ako vymedziť samotný petit žaloby.

* JUDr. Eubomír Z l o c h a, PhD., Ústav štátu a práva SAV. Príspevok vznikol v rámci projektu APVV-15-0456 Dlhodobé a recentné tendencie vývoja pozitívneho práva vo vybraných odvetviach právneho poriadku.

2. Stručne k registrácii domén

Ak by sme chceli čo najjednoduchším spôsobom definovať doménové meno, mohli by sme ho charakterizovať ako slovný prepis internetovej adresy. Zadanie samotného doménového mena v sieti World Wide Web alebo web alebo www (angl. = celosvetová sieť) vedie k vyhľadaniu štandardného súboru dát určených na sprístupnenie iným užívateľom siete. Z technického pohľadu má doménové meno hlavnú funkciu v tom, že nahrádza zložitý číselný kód priradený každému počítaču pripojenému k internetu. Tento číselný kód sa volá IP adresa. Nakoľko pre obyčajných užívateľov internetu by bolo veľmi komplikované zapamätať si (resp. zaznamenávať si) číselné IP adresy,¹ existuje systém, ktorý konvertuje slovné doménové mená na číselné IP adresy a opačne. Tento prevodný systém sa nazýva DNS (domain name system – systém doménových mien). V celosvetovej internetovej sieti World Wide Web (www) je prístup počítačov organizovaný prostredníctvom vzostupných domén.² Hierarchická štruktúra domén rôznych úrovní sa oddeľuje bodkami, pričom posledná časť je doménou najvyššej úrovne – Top Level Domain (TLD).³ Prípady konfliktov domén s právami na označenie sa prirodzene týkajú len domén druhej a tretej úrovne, prípadne ďalších, pretože domény najvyššej úrovne (TLD)⁴ v zásade nemajú rozlišovaciu spôsobilosť.⁵

Domény sú predmetom samoregulačných mechanizmov, t. j. riadia sa právnou úpravou *sui generis*, ktorá je podstatne väčšia zjednotená technicky ako právne. Základné črty hmotnoprávnej úpravy domén sú zastrešované jediným samosprávnym a súkromnoprávnym subjektom Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN)⁶

¹ Každé zariadenie pripojené k internetu má pridelenú svoju číselnú adresu – IP adresu. Môžeme ju charakterizovať ako konkrétny a celosvetovo unikátny numerický kód, ktorý jednoznačne identifikuje a lokalizuje konkrétne miesto v sieti. IP adresa je najčastejšie tvorená 32-bitovým číslom. Takáto IP adresa je tvorená štyrmi číslami desiatkovej sústavy v rozpätí od 0-255, oddelenými od seba bodkou, napr. 155.10.243.5. Z dôvodu obmedzeného počtu takýchto adries tvorených 32 bitovým číslom dochádza v posledných rokoch k postupnému rozširovaniu nového protokolu o dĺžke 128 bitov. Takéto IP adresy sú zapisované ako osem skupín po štyroch číslach šestnástkovej sústavy. In DISMAN, M. *Právni úprava domény „eu“*. Praha : Linde, 2011, ISBN 978-80-7201-852-9, s. 17.

² STECHER, M. W. *Webadvertising – Unfair Competition and Trademarks on the Internet*. The Hague : Kluwer Law International, 1999, ISBN 90-411-9709-9, s. 6.

³ Na lepšie pochopenie si uvedené bližšie rozoberieme na konkrétnom prípade. Napríklad webovú stránku Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave nájdeme prostredníctvom doménového mena flav.uniba.sk. Toto doménové meno sa skladá z nasledujúcich častí, ktoré sú usporiadané hierarchicky:

.sk – doména najvyššej úrovne – Top Level Domain (TLD)

.uniba – doména druhej úrovne – Second Level Domain (SLD)

.flaw – doména tretej úrovne – Third Level Domain (3LD).

⁴ Napr. TLD .com, .sk, .cz, .net, .info. Generické (druhové) vrcholné domény (gTLDs) sú vrcholné domény, ktoré na rozdiel od národných vrcholných domén (country code Top Level Domains – ccTLDs) neboli pridelené žiadnej krajine alebo štátu a sú buď otvorené subjektom z celého sveta alebo subjektom spĺňajúcim predpoklady bez toho, aby bol rozhodujúci pôvod, národnosť, občianstvo alebo geografický pôvod príslušného subjektu. Správu generických vrcholných domén (gTLDs) v súčasnosti vykonáva Internet Assigned Numbers Authority (IANA), ktorá spadá pod ICANN.

⁵ V tejto súvislosti pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 3. 5. 2006, sp. zn. 32 Odo 447/2006.

⁶ ICANN je nezisková organizácia založená podľa kalifornského práva, ktorá má reprezentovať celosvetovú internetovú komunitu a v súlade s jej záujmami koordinovať rôzne aspekty internetu.

a ním poverenými subjektmi.⁷ Poskytovateľom služieb v oblasti domén je v Slovenskej republike spoločnosť SK-NIC, a. s., ktorá je výhradne poverená zo strany ICANN správou národnej internetovej domény TLD.sk.⁸

Spoločnosť SK-NIC, a. s., zároveň vydáva pravidlá poskytovania menného priestoru v internetovej doméne .sk, ktoré upravujú postup registrácie domén (ďalej len pravidlá SK-NIC).⁹ Účelom pravidiel SK-NIC je určiť zásady poskytovania menného priestoru domén druhej úrovne v internetovej doméne SK držiteľom domén a stanovenie práv a povinností užívateľa, držiteľa domény, registrátora a SK-NIC, pri poskytovaní, správe a užívaní doménového priestoru.

Pravidlá registrácie domén však nie sú formálnym prameňom vnútroštátneho práva, t. j. nejde o právne normy, ale len tzv. *soft law*, ktoré nie je právne záväzná a štátom vynúiteľná. Štátne orgány sú z registračného procesu vylúčené, pretože problematika registrácie domén spadá do oblasti súkromného práva.¹⁰ Pri registrácii domény národná registračná autorita SK-NIC obmedzuje svoj prieskum len na to, či neexistuje doména rovnakého znenia. Na prípadný konflikt registrovanej domény s inými právami na označenie, ktoré sú zhodné alebo zameniteľné s doménou, v procese registrácie SK-NIC neprihliada. SK-NIC nepreberá žiadnu zodpovednosť za užívanie konkrétnej domény a predovšetkým za užívanie v rozpore s pravidlami stanovenými na užívanie ochranných známk, obchodných mien a ostatných predmetov duševného vlastníctva.¹¹ Takáto úprava pravidiel registrácie nie je ničím výnimočná a aj v zahraničí sa skúmanie kolízie doménových mien s právami na označenie v prevažnej väčšine krajín nevykonáva vopred pred registráciou domény, ale až na podnet subjektu, ktorý sa cíti byť ukrátený na svojich právach registráciou domény. Prípadné predbežné skúmanie kolízie doménového mena s právami na označenie by bolo administratívne a časovo veľmi náročné, ak nie vôbec nemožné.

3. Právna povaha domény

Slovenská legislatíva pojem doména žiadnym špecifickým spôsobom nedefinuje. Nepriamo je pojem doména definovaný v zákone č. 22/2004 Z. z. o elektronickom obchode v súvislosti s vymedzením pojmu komerčná komunikácia. V zmysle § 2 písm. d) bod 1 sa doménou na účely citovaného zákona rozumie „*symbolická adresa v elektronickej komunikačnej sieti*“.

Väčšina doktrínálnych analýz sa sústreďuje na posúdenie otázky, či je možné doménu zaradiť medzi veci, práva, iné majetkové hodnoty alebo nehmotné statky. Tieto úvahy

⁷ MACGREGOR PELIKÁNOVÁ, R. *Ekonomické, právni a technické aspekty doménových jmen v globální perspektivě*. Ostrava : KEY Publishing, 2012, ISBN 978-80-7418-165-8, s. 38.

⁸ Národná vrcholná doména SR – TLD.sk vznikla v roku 1993 a nahradila národnú vrcholnú doménu ČSFR – TLD.cs. Spoločnosť SK-NIC, a. s., je poskytovateľom služieb v oblasti doménových mien výhradne povereným ICANN správou národnej internetovej domény TLD.sk.

⁹ https://sk-nic.sk/wp-content/uploads/2019/10/Pravidla_2019_10_21_SK_final_z.pdf.

¹⁰ CIBULEA, M. *Ochrana doménových mien – 2. časť*. Duševné vlastníctvo, 2004, roč. 8, č. 2, ISSN 1335-2881, s. 35.

¹¹ Bod 10.8.2 Pravidiel SK – NIC.

súvisia so snahou zaradiť doménu do kontextu § 118 OZ, ktorý vymedzuje predmet občianskoprávných vzťahov.¹² Odborná verejnosť v názorovej väčšine odmieta považovať doménu za vec v právnom zmysle slova,¹³ a to predovšetkým s ohľadom na absenciu hmotnej existencie domény.¹⁴ P. Mališ uvádza, že: „*Chápanie domény ako veci je založené na značne extenzívnom výklade pojmu vec, a nemá oporu v platnej právnej úprave ani vo výkladovej praxi.*“¹⁵ Podobne sa vo svojom článku o právnej povahe domény vyjadruje aj D. Sehnálek.¹⁶ Najvyšší súd ČR uviedol, že: „...*právo na doménu nie je vlastníckym právom, pretože nejde o vec v právnom zmysle, ale ide o zmluvne získané právo súkromnoprávného charakteru.*“¹⁷ Hoci ide o kľúčové rozhodnutie vo vzťahu k povahe domény v Českej republike, odbornou verejnosťou býva v súčasnosti kritizované a niektorí ho označujú za celkom chybné. Tíňom v oku niektorých kritikov nie je ani samotný fakt, že súd nepovažuje doménu za vec, ale to, že súd neuznal existenciu vlastníckeho práva k doméne.¹⁸ Ekonomickú hodnotu domén pre jej držiteľa konštatoval vo svojej rozhodovacej praxi aj Európsky súd pre ľudské práva, pričom zdôraznil, že doménu je potrebné považovať za druh majetkového práva, ktoré musí byť chránené článkom 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Rozsudok ESLP vo veci Paeffgen GmbH v. Nemecko, sťažnosť č. 25379/04, 21688/05, 21722/05 a 21770/05, z 18 septembra 2007). Obdobný záver prijal aj Ústavný súd ČR, keď uviedol, že pojem majetok sa neobmedzuje na vlastníctvo hmotných statkov, pričom pod tento pojem patrí aj právo k doméne (Rozhodnutie Ústavného súdu ČR zo 6. marca 2014, sp. zn. III.ÚS 2912/12).¹⁹

Skutočnosť, že doména je spôsobilým predmetom súkromnoprávných vzťahov, nie je v právnej teórii a ani doktrínálnej praxi sporná. Samotnú doménu je nutné odlišiť od práva držiteľa k tejto doméne, teda od jeho oprávnenia správať sa k tejto doméne určitým spôsobom. S tým je spojená otázka, či práva držiteľa k doméne požívajú absolútnu alebo relatívnu ochranu. V tejto súvislosti je potrebné uvedomiť si, že doména sa stáva predmetom právnych vzťahov až okamihom uzatvorenia príslušných zmlúv podľa pravidiel SK-NIC. V tomto okamihu vzniká osobitný vzťah medzi držiteľom domény na jednej strane a registrátorom a správcom národnej domény (SK-NIC) na strane druhej. V práv-

¹² § 118 ods. 1 OZ: Predmetom občianskoprávných vzťahov sú veci, a pokiaľ to ich povaha pripúšťa, práva alebo iné majetkové hodnoty. § 118 ods. 2 OZ: Predmetom občianskoprávných vzťahov môžu byť tiež byty alebo nebytové priestory.

¹³ § 119 ods. 1 OZ: Veci sú hnutel'ne alebo nehnuteľné. § 119 ods. 2 OZ: Nehnuteľnosťami sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom.

¹⁴ DISMAN, M. *Právni úprava domény „eu“*. Praha : Linde, 2011, ISBN 978-80-7201-852-9, s. 26.

¹⁵ MALIŠ P. *Právni povaha doménových jmen*. I. díl. pravoit.cz [online]. 2010 [cit. 7. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/pravni-povaha-domenovych-jmen-i-dil>.

¹⁶ SEHNÁLEK, D. *Právni povaha doménového jména*. pravoit.cz [online]. 2003 [cit. 7. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=132115>.

¹⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 19. 4. 2012. sp.zn. 23Cdo/3407/2010.

¹⁸ PELIKÁNOVÁ, R. *(Ne)jasné pojety doménových jmen a jejich režimu v novém občanském zákoníku*. Rekodifikace & praxe. 2015, roč. 3, s. 5-13.

¹⁹ LAZUR, J., NAGY, Z. *Doménové spory a hľadanie optimálneho rámca ich riešenia – rozhodcovské konanie, všeobecné súdy alebo alternatívne (ADR) formy?* In Bulletin slovenskej advokácie, č. 3/2019, ISSN 1335-1079, s. 33 a nasl.

nej teórii je sporné, či osoba, ktorá si doménu zaregistrovala, sa môže považovať za vlastníka alebo držiteľa domény a ako prípadný vlastník môže doménu scudzovať, umožniť jej používanie iným osobám, prípadne iným spôsobom rozhodovať o jej ďalšej faktickej existencii a právnom postavení.

V Pravidlách SK-NIC sa osoba, ktorá si dala registrovať doménu s úmyslom ju ďalej užívať, nazýva *držiteľ domény*. Inštitút držby je upravený v § 129 a nasl. OZ, pričom za držiteľa sa považuje ten, „*kto s vecou nakladá ako s vlastnou, alebo kto vykonáva právo pre seba*“. Predmetom držby je teda vec alebo právo, ak pripúšťa trvalý alebo opätovný výkon (§ 129 ods. 2 OZ). Práva k doméne spravidla umožňujú kontinuálne používanie domény po určitý čas. Súčasný faktický stav systému registrácie domén v zmysle platných Pravidiel SK-NIC pôsobí tak, že práva súvisiace s registrovanými doménami *de facto* pôsobia proti všetkým, t. j. všetky ostatné osoby sú z registrácie alebo používania rovnakej domény vylúčené. Takýto „držiteľ“ domény síce *de iure* nemá žiadne absolútne práva, *de facto* je „absolútnym držiteľom“ domény, čiže má neobmedzenú možnosť doménu užívať pre svoju vlastnú potrebu, dať súhlas k jej užívaniu iným osobám aj za odplatu, samotnú registráciu zrušiť alebo previesť odplatne na tretiu osobu atď.²⁰ Významní civilisti Š. Luby a V. Knapp už v minulom storočí uviedli, že aj obligáčne práva pôsobia *erga omnes* a relatívne práva sú zároveň i absolútnymi.²¹ Z pohľadu samotného registračného procesu právo k doméne predstavuje relatívne záväzkové právo ako zmluvný nárok držiteľa domény na vedenie zápisu v databáze domén prevádzkovej SK-NIC. Subjektívne právo k doméne je v tomto ohľade síce relatívne právo a patrí do obligáčneho práva, ale zároveň rovnako ako pohľadávka veriteľa voči dlžníkovi predstavuje určitý nehmotný majetkový statok, ktorý je súčasťou majetku držiteľa domény. Voči všetkým ostatným subjektom (*erga omnes*) – každému rušiteľovi držiteľa práva k doméne – požíva ochranu. Právom reprobované nároky možno uplatniť proti všetkým potenciálnym rušiteľom, a nielen proti druhej zmluvnej strane (SK-NIC). Okamihom, keď držiteľ domény neoprávnene zasahuje do práv tretích osôb alebo tretia osoba zasahuje do práva držiteľa domény, napr. z titulu nekalej súťaže, vzniká medzi držiteľom domény a iným subjektom relatívny zodpovednostný právny vzťah za deliktuálne správanie. Aj samo doménové meno však môže požívať ochranu ako iné práva na označenie, pretože je spôsobilé označovať tovary, služby a individualizovať subjekty. M. Frimmel podotýka, že doménové meno môže mať adresnú funkciu, keď sa využíva ako cieľová adresa, identifikačnú funkciu vo vzťahu k prevádzkovateľovi webových stránok a tiež funkciu rozlišovacia.²² Práve samotná doména môže mať značnú hodnotu v súťažných vzťahoch. Na práva k doméne môžeme primerane nazerať ako na práva k nezapísanému označeniu.²³

²⁰ DILONGOVÁ, L.: *Právna úprava doménových mien a Internet (II. časť – dokončenie)*. Justičná revue, 57, 2005, č. 10, ISSN 1335-6461, s. 1239 a nasl.

²¹ KNAPP, V., LUBY, Š. *Československé občanské právo*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha : Orbis, 1974, s. 271.

²² FRIMMEL, M. *Elektronický obchod*. Praha : Prospektrum, 2002, ISBN 80-7175-114-6, s. 180.

²³ INGERL, R., ROHNKE, C. *Markenrecht*. München : C. H. BECK, 2003, s. 1017. Zdroj: ŠVIDROŇ, J. a kol. *Právo duševného vlastníctva v informačnej spoločnosti a v systéme práva*. 1. vydanie. Bratislava : Veda, 2009, ISBN 978-80-224-1033-5, s. 437.

Z komparatívneho hľadiska a taktiež z pohľadu relatívnej blízkosti právnych poriadkov považujeme za vhodné poukázať na českú právnu úpravu nového Občianskeho zákonníka č. 89/2012 Sb. (ďalej len NOZ), kde došlo ku koncepcnej zmene definície pojmu vec. Vec je definovaná v § 489 NOZ ako „*všetko, čo je rozdielne od osoby a slúžia potrebe ľudí*“. V zmysle uvedenej definície doména slúži potrebe ľudí a je rozdielna od osoby, a to aj v prípade, že bude doménové meno totožné s menom osoby. Názorové rozpory na parciálne otázky spojené s právnym statusom domény v Českej republike neodstránila ani nová právna úprava. Z dikcie ustanovenia § 489 NOZ vyplýva, že vec je definovaná podstatne širšie. Pod uvedenú definíciu veci by sme tak mohli doménu nepochybne podradiť. Z § 496 ods. 1 NOZ ďalej vyplýva, že hmotná vec je ovládateľná časť vonkajšieho sveta, ktorá má povahu samostatného predmetu. V prípade domény nemožno hovoriť o samostatnom predmete, ide len o zápis v registri. Aj keby sa považovalo pamäťové médium, na ktorom musí byť záznam o doméne uložený, za hmotnú vec, jednotlivý zápis by nespĺňal podmienku samostatnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že doména je obvyčajným zápisom v registri, nemôžeme ju pod definíciu hmotnej veci prirodzene podradiť. Podľa § 496 ods. 2 NOZ nemotné veci sú práva, ktorých povaha to pripúšťa, a iné veci bez hmotnej podstaty. Aj pri poňatí domény ako veci nemožno premýšľať o práve k doméne ako o absolútnom majetkovom práve. NOZ totiž v § 977 ustanovuje, že „*len zákon stanovuje, ktoré práva k majetku sú absolútne*“. Aj napriek právnej povahe domény ako veci tak NOZ naďalej ponecháva doméne len nepriamu súkromnoprávnu ochranu prostredníctvom ochrany pred nekalou súťažou.²⁴ Opakovane je však potrebné zdôrazniť veľmi široké poňatie veci v zmysle NOZ a nič tak nebráni subsumovať pod pojem vec aj samotnú doménu. Zo samotnej povahy domény je zrejmé, že sa vlastníť nedá, pretože ide o záznam na primárnom mennom serveri prevádzkovateľa registra, teda registračnej autority, a držiteľ k nej nemôže vykonávať vlastnícke právo.

4. Zodpovednosť za protiprávnu registráciu alebo užívanie domény

Za porušenie práv tretích osôb v celom rozsahu nesie zodpovednosť držiteľ domény (Bod 3.4 a 3.6 Pravidiel SK – NIC), a to aj vo vzťahu k registračnej autorite ako vyplýva z pravidiel SK-NIC: „*Držiteľ zodpovedá za akúkoľvek ujmu spôsobenú SK-NICu tým, že uviedol nepravdivé, neúplné, nepresné alebo zavádzajúce údaje alebo že používal Doménu takým spôsobom, ktorý porušuje Pravidlá alebo práva tretích osôb. Zároveň sa zaväzuje bezodkladne nahradiť SK-NICu akúkoľvek takúto ujmu, výdavok resp. sumu, ktoré bol alebo bude SK-NIC povinný zaplatiť tretím osobám v súvislosti s poskytovaním služby z dôvodu porušovania práv k ochranným známkam, užívaniu obchodného mena alebo iných práv duševného vlastníctva, ak takéto porušenie súvisí s voľbou označenia Domény Držiteľom a povinnosť k náhrade ujmy je priznaná právoplatným a vykonateľným súdnym rozhodnutím.*“²⁵

Nejednoznačné názory boli prezentované v prípade otázky, či možno voči správcom vrcholových domén (SK-NIC) uplatňovať nároky zo zodpovednosti za registráciu domén,

²⁴ Tamtiež.

²⁵ Bod 3.7 Pravidiel SK – NIC.

ktoré porušujú práva tretích osôb. V právnej teórii bol prezentovaný názor, podľa ktorého, ak je porušenie práv tretích osôb správcom vrcholových domén riadne oznámené, majú títo povinnosť urobiť určité opatrenia smerujúce na ochranu práv tretích osôb v zmysle všeobecnej prevenčnej povinnosti podľa § 415 OZ. Na druhej strane však nie je žiaduce, aby súkromnoprávne subjekty – doménové autority, ktoré nemajú celý rad právomocí, akými disponujú orgány verejnej moci, boli povinné posudzovať prípustnosť registrácie a rozhodovať tak o právach a povinnostiach osôb majúcich záujem o registráciu domény, prípadne o silnejšom práve jedného z nich, čo by pravdepodobne boli nútené robiť, ak by boli zodpovedné vo vzťahu k tretím osobám za registrácie domén porušujúcich práva tretích osôb.²⁶

Slovenské a české súdy v praxi bežne priznávajú žalobné nároky nielen voči porušiteľom (držiteľom domény), ale popri nich aj správcovi národnej domény (registračnej autorite) ako žalovanému v 2. rade (SK-NIC).²⁷ Pokiaľ ide o námietky SK-NIC ohľadom nedostatku jeho pasívnej legitímácie, súdy uvádzajú, že pravidlá poskytovania menného priestoru v internetovej doméne SK formulujú len obsah zmluvného vzťahu medzi držiteľom domény ako žalovaným v 1. rade a SK-NIC ako žalovaným v 2. rade. Ide o súkromnoprávny vzťah, ktorého žalobca nie je účastníkom. Uložením povinnosti žalovanému v 2. rade uskutočniť preregistráciu domén zo žalovaného v 1. rade na žalobcu sa sleduje odstránenie závadného stavu. Súdy uvedeným spôsobom reagujú na skutočnosť, že bez súčinnosti žalovaného v 2. rade nie je reálne možné odstrániť závadný stav a zabezpečiť preregistráciu domén na žalobcu. V niektorých prípadoch súdy nepriznávajú úspešnému žalobcovi voči registračnej autorite náhradu trov v konaní o prevod domény.²⁸

Medzi žalobcom (subjektom, ktorého práva boli registráciou doménového mena porušené) a žalovaným v 2. rade (registračná autorita SK-NIC) neexistuje súťažný vzťah. Ten existuje medzi subjektom, ktorého práva boli registráciou doménového mena porušené, a samotným držiteľom domény. Z doktrinálneho pohľadu práva proti nekalej súťaži nemôžeme SK-NIC označiť ani ako tzv. pomocnú osobu v nekalosúťažnom konaní držiteľa domény, pretože predpokladom na kvalifikáciu určitej osoby ako osoby pomocnej, je väzba na osobu hlavného súťažiteľa, ktorá je síce bezpochyby daná, avšak aby sa konanie pomocnej osoby dalo označiť za nekalosúťažné, musí byť vždy uskutočnené so súťažným zámerom. Súťažný zámer v konaní SK-NIC úplne absentuje, pretože podsta-

²⁶ MATEJKA, J., ČERMÁK, J. *Odpovednosť poskytovateľů volného prostoru za cizí obsah na internetu*. Právník, 2011, č. 11. Zdroj: NÁVRAT, M. In ŠVIDROŇ, J. a kol. *Právo duševného vlastníctva v informačnej spoločnosti a v systéme práva*. 1. vydanie. Bratislava : Veda, 2009, ISBN 978-80-224-1033-5, s. 429.

²⁷ Rozsudok Vrchného súdu v Prahe zo dňa 10. 4. 2004, sp. zn. 3 Cmo 293/2003: „Žalobca mal voľbu v spôsoboch, ktorými bolo možné dosiahnuť odstránenie vzniknutého nevyhovujúceho stavu. Bolo možné žiadať uloženie povinnosti prvému žalovanému, aby vykonal príslušné úkony podľa platných pravidiel registrácie, ktoré by viedli k následnému prevodu doménového mena na žalobcu. Za stavu, keď účastníkom konania popri porušiteľovi bol aj druhý žalovaný – teda registrátor; bolo možno však aj žiadať, aby – podľa daných zmluvných podmienok – zmenu v registrácii urobil priamo druhý žalovaný, bez ďalších úkonov (návrhu) zo strany prvého odporcu. Ak navrhovateľ tento posledný krát spomínaný postup v žalobe navrhol a súčasne bola – a to je úplne nevyhnutný predpoklad – v konaní zistená zodpovednosť existujúceho držiteľa doménového mena za vzniknutý protiprávny stav, rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorá tomuto návrhu vyhovel, nemožno vytknúť pochybenia.“

²⁸ NÁVRAT, M. In ŠVIDROŇ, J. a kol. *Právo duševného vlastníctva v informačnej spoločnosti a v systéme práva*. 1. vydanie. Bratislava : Veda, 2009, ISBN 978-80-224-1033-5, s. 430.

tou služby doménovej autority je preklad doménového mena zvoleného držiteľom domény na adresu konkrétneho počítača v sieti, kde je webová stránka uložená, pričom táto činnosť je výlučne technická, automatická a pasívna. „*Vecná legitímácia vyjadruje postavenie účastníka konania v hmotnoprávnom vzťahu (niekedy aj v procesnoprávnom vzťahu), ktoré v konečnom dôsledku vedie k úspechu alebo neúspechu v konaní. Účastník konania, ktorý je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, má pasívnu legitímáciu. Vecná legitímácia sa na začiatku konania tvrdí. Súd žalobe vyhovie len vtedy, ak žalobca žaluje osobu, ktorá je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti. Ak sa to v konaní nedokáže, súd žalobu zamietne so záverom o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného bez ohľadu na prípadné zistenie, že nositeľom pasívnej vecnej legitímácie je iný subjekt, ktorého ale žalobca za žalovaného neoznačil.*”²⁹ Z uvedeného implicitne vyplýva, že pasívna legitímácia SK-NIC v doménových sporoch z titulu nekalej súťaže nemá základ v hmotnom práve, lebo tu absentuje podmienka konania v hospodárskej súťaži, ako aj podmienka konania v rozpore s dobrými mravmi súťaže v zmysle generálnej klauzuly (§ 44 OBZ).

Podľa M. Husovca doménové autority prakticky vôbec nie sú vystavené deliktuálnej zodpovednosti.³⁰ Len v určitej úzkej a výnimočnej skupine prípadov je predstaviteľná aj ich vlastná deliktuálna zodpovednosť. Zodpovednosť za nesplnenie zakročovacej povinnosti na ochranu práv iných subjektov sa v zásade obmedzuje len na súdom potvrdené alebo uznané zásahy do práv tretích osôb. Práve z tohto dôvodu zastávame názor, že v súdnom konaní voči držiteľovi domény nie je nutné na strane pasívne legitimovaného subjektu označiť aj registračnú autoritu (SK-NIC), pretože je povinná rešpektovať rozhodnutie súdu medzi držiteľom domény (porušovateľom) a poškodeným subjektom a v nadväznosti na to vykonať zmenu v registri domén v súlade s rozhodnutím súdu.

Avšak nie je vylúčené, aby doménové autority boli pasívne legitimované z odstraňovacích alebo zdržovacích nárokov v rámci obligatórnej súčinnosti neporušiteľa práva³¹: „*Nekalá súťaž totiž nie je, na rozdiel od osobnostného práva, prípadom, keď zákonodarcu určí právny statok, ktorý chce chrániť tým, že každému právnenému subjektu uloží povinnosť tento právny statok nepoškodzovať, ale prípadom, keď zákon priamo opisuje konanie, ktoré je zakázané alebo prikázané. Analogické uplatnenie akejkoľvek vecnoprávnej logiky by preto, podľa nášho názoru, malo byť vylúčené, a to aj napriek tomu, že by to nebolo proti zneniu § 53 a nasl. OBZ, keďže zamlčuje pasívne legitimovanú osobu. Budúca úprava na ochranu proti nekalej súťaži by preto mala vždy výslovne upravovať možnosť zapojenia neporušiteľov do procesu vymáhania nekalosúťažného práva. Inak*

²⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 18. 1. 2012, sp. zn. 6 Cdo 214/2011.

³⁰ Pozri rozhodnutia BGH vo veciach *Basler Haar-Kosmetik*, sp. zn. I ZR 150/09, *ambiente.de*, sp. zn. I ZR 251/99 ako aj rozhodnutia OGH, *fpo.at*, sp. zn. 4 Ob 166/00s a americké rozhodnutie *Lockheed Martin Corp. v. Network Solutions, Inc.*, No. CV 96-7438 DDP (Anx), 1997 WL 381967 (C.D. Cal. Mar. 19, 1997).

³¹ Pojem neporušiteľ používa M. Husovec pre poskytovateľa služby (v tomto prípade registračnú autoritu) preto, lebo personifikuje osobu, ktorá svojím dovoleným konaním rôzne objektívne umožňuje porušovanie právnych noriem tretími osobami bez toho, aby ich sama porušila. Kedykoľvek sa totiž umožňuje porušovanie právnych noriem nedovoleným konaním, ide o porušiteľa a akýkoľvek nárok nie je len obligatónnym poskytnutím súčinnosti, ale priamo sankciou za dané nedovolené konanie.

*de facto rozširujeme určité zakázané konanie vymedzené v skutkových podstatách aj na také konania osôb, ktoré podľa skutkových podstat nekonajú.*³²

5. Kolízia doménových mien s právami na označenie

Pre každé jednotlivé doménové meno je charakteristická jeho jedinečnosť, inými slovami povedané nemôžu súčasne existovať celkom totožné domény registrované pod istou vrcholnou doménou. Na rozdiel od ochranných známk domény nie sú teritoriálne obmedzené.

Ku kolízii domény s právami tretích osôb môže dôjsť už samotnou registráciou domény alebo následným užívaním domény, príp. existujú aj prípady kolízie pri registrácii a následnom užívaní domény. Z hľadiska spôsobu nadobudnutia práva k doméne môže dôjsť ku kolízii tak registráciou „voľnej“ domény, ako aj nadobudnutím domény prevodom od predchádzajúceho držiteľa.

Niektorí sa domnievajú, že neužívanie registrovanej domény možno považovať za konanie, ktoré nezakladá oprávnený záujem na tomto označení, čo môže byť použité ako jeden z dôkazov, že držiteľ domény nepreukázal oprávnený záujem na jej registrácii a užívaní.³³ Iní zasa zastávajú názor, že držiteľ domény nemožno nútiť k užívaniu domény rovnako ako nemožno nútiť vlastníka alebo držiteľa k užívaniu veci.

Z technického hľadiska, ako sme už uviedli, prípady konfliktov domén s právami na označenie sa prirodzene týkajú len domén druhej a tretej úrovne, prípadne nasledujúcich, pretože domény najvyššej úrovne (TLDs - .com, .sk, .eu, .net) v zásade rozlišovaciu spôsobilosť nemajú. Pri doménach sa vyskytuje nebezpečenstvo agresívnych postupov a rôznych protiprávnych praktík oveľa častejšie ako pri iných právach na označenie. V prípade úspešnej registrácie domény je automaticky vylúčená možnosť ostatných subjektov registrovať si zhodné doménové meno v budúcnosti. V praxi sa najčastejšie vyskytujú nasledujúce prípady kolízie doménového mena s právami na označenie:

- zneužitie mena a priezviska a porušenie osobnostných práv (§ 11 – 15 Občianskeho zákonníka);
- porušenie práv k obchodnému menu (§ 8 – 12 Obchodného zákonníka), resp. neoprávneného použitia názvu právnickej osoby (§ 19b ods. 2 Občianskeho zákonníka);
- neoprávnený zásah do dobrej povesti právnickej osoby (§ 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka);
- porušenie práv k ochrannej známke (§ 8a zákona o ochranných známkach);
- porušenie autorských práv (podľa autorského zákona);
- porušenie práva na označenie pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov podľa zák. 469/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov;
- nekalosúťažné konanie (§ 44 a nasl. Obchodného zákonníka);

³² HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha : Edice CZ-NIC, 2014, ISBN: 978-80-904248-8-3, s. 146 a 147.

³³ Nález Rozhodčího soudu při Agrární komoře ČR a Hospodářské komoře ČR č. 5100 ze dne 30. 3. 2009 vo veci pavigym.eu [online]. [cit. 2016-03-15] Dostupné: https://eu.adr.eu/adr/decisions/decision.php?dispute_id=5100.

- v najzávažnejších prípadoch môže dôjsť aj k naplneniu skutkových podstat niektorých trestných činov podľa Trestného zákona.³⁴

Keďže registrácia domény predstavuje súkromnoprávny akt, pretože zmluvu uzatvárajú súkromnoprávne subjekty, nemá podobné účinky ako registrácia obchodnej spoločnosti či registrácia ochrannej známky.

Ochrana prostredníctvom nekalej súťaže (§ 44 – 55 OBZ) má relatívny charakter a je celkom neformálna, zatiaľ čo právna ochrana podľa osobitných predpisov (napr. ochranných známk, vynálezov, priemyselných vzorov) zakladá práva absolútnej povahy a je viazaná na splnenie niektorých formálnych podmienok. Vzťah oboch spomenutých úprav si možno predstaviť ako prienik množín. Niekedy sa uplatňujú vo vzájomnom súbehu, často však samostatne.³⁵ Všeobecne možno konštatovať, že hoci je ochranná známka jedným z najsilnejších práv, ktorým žalobcovia v doménových sporoch disponujú, nezabezpečuje právo k doméne automaticky, ale je vždy nutné skúmať, či bolo registráciou domény do práva výlučného používania ochrannej známky skutočne zasiahnuté.

6. Záver

Pri voľbe doménového mena nestačí uspokojiť sa s tým, že konkrétne doménové meno nie je obsadené. Je potrebné myslieť na všetky eventuality, najmä na tie, pri ktorých niekoľkým osobám, často konkurentom, vzniká právo na rovnaké označenie. Ak sú na užívanie rovnakého, resp. obdobného označenia oprávnené viaceré subjekty, nevzniká jednotlivým subjektom žiadny zdržovací alebo odstraňovací nárok k držiteľovi domény, ale ak jednému svedčí výhoda skoršej žiadosti o registráciu v zmysle zásady „*first come, first serve*“, ktorá má blokujúci efekt, môže ju ďalší nositeľ označenia prekonať iba akoukoľvek nepatrnou obmenou doménového mena alebo dodatkom k doménovému menu. Pre menej úspešného žiadateľa o registráciu neexistuje žiadna iná voľba, ako sa uspokojiť s odlišným doménovým menom (internetovou adresou), prípadne sa pokúsiť držiteľa domény presvedčiť, aby mu previedol práva k doméne za odplatu alebo registrovať doménu pod inou doménou najvyššej úrovne (TLD).

Skúmanie kolízie domén s právami na označenie sa v prevažnej väčšine krajín nevykonáva pred registráciou domény, ale až na podnet subjektu, ktorý sa cíti byť ukrátený na svojich právach registráciou domény. Pri registrácii domény národná registračná autorita SK-NIC obmedzuje svoj prieskum len na to, či neexistuje doména rovnakého znenia. Na prípadný konflikt registrovanej domény s inými právami na označenie, ktoré sú zhodné alebo zameniteľné s doménou, v procese registrácie SK-NIC neprihliada. Subjektívne právo k doméne je v tomto ohľade síce relatívne právo a patrí do obligáčného práva, ale zároveň rovnako ako pohľadávka veriteľa voči dlžníkovi predstavuje určitý nehmotný majetkový statok, ktorý je súčasťou majetku držiteľa domény. Voči všetkým ostatným subjektom (*erga omnes*) – každému rušiteľovi držiteľa práva k doméne – požíva ochranu.

³⁴ Napr.: § 250 Zneužitie účasti na hospodárskej súťaži. § 281 Porušovanie práv k ochrannej známke, označeniu pôvodu výrobku a obchodnému menu. § 282 Porušovanie priemyselných práv. § 283 Porušovanie autorského práva.

³⁵ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27. 9. 2007, sp. zn. 32 Odo 1566/2005.

Odborná verejnosť v názorovej väčšine odmieta považovať doménu za vec v právnom zmysle slova, a to predovšetkým s ohľadom na absenciu hmotnej podstaty domény. Skutočnosť, že doména je spôsobilým predmetom súkromnoprávných vzťahov však nie je v právnej teórii a ani doktrínálnej praxi sporná. Doménu samotnú je nutné odlišiť od práva držiteľa k tejto doméne, teda od jeho oprávnenia správať sa k tejto doméne určitým spôsobom. Z pohľadu samotného registračného procesu právo k doméne predstavuje relatívne záväzkové právo ako zmluvný nárok držiteľa domény na vedenie zápisu v databáze domén prevádzkovej SK-NIC.

Za porušenie práv tretích osôb v celom rozsahu nesie zodpovednosť držiteľ domény. Slovenské a české sudy v praxi bežne priznávajú žalobné nároky nielen voči porušiteľom (držiteľom domény), ale popri nich aj správcovi národnej domény (registračnej autorite) ako žalovanému v 2. rade (SK-NIC). Z hľadiska aplikačnej praxe je však nutné podotknúť, že doménová autorita vykonáva súdne rozhodnutie aj bez toho, aby jej týmto rozhodnutím bola povinnosť uskutočniť preregistráciu domény adresne uložená. V súčasnosti úplne postačuje žalobu podať proti držiteľovi domény. Pasívna legitímácia SK-NIC v doménových sporoch z titulu nekalej súťaže nemá základ v hmotnom práve, pretože tu absentuje podmienka konania v hospodárskej súťaži, ako aj podmienka konania v rozpore s dobrými mravmi súťaže v zmysle generálnej klauzuly (§ 44 OBZ).

Literatúra

- CIBULA, M. Ochrana doménových mien – 2. časť. Duševné vlastníctvo, 2004, roč. 8, č. 2, ISSN 1335-2881
- DILONGOVÁ, E. Právna úprava doménových mien a Internet (II. časť – dokončenie). Justičná revue, 57, 2005, č. 10, ISSN 1335-6461
- DISMAN, M. Právni úprava domény „eu“. Praha : Linde, 2011, ISBN 978-80-7201-852-9
- FRIMMEL, M. Elektronický obchod. Praha : Prospektrum, 2002, ISBN 80-7175-114-6
- HUSOVEC, M. Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva. Praha : Edice CZ-NIC, 2014, ISBN: 978-80-904248-8-3
- KNAPP, V., LUBY, Š. Československé občanské právo. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha : Orbis, 1974
- LAZUR, J., NAGY, Z. Doménové spory a hľadanie optimálneho rámca ich riešenia – rozhodcovské konanie, všeobecné sudy alebo alternatívne (ADR) formy? In Bulletin slovenskej advokácie, č. 3/2019, ISSN 1335-1079
- MACGREGOR PELIKÁNOVÁ, R. Ekonomické, právni a technické aspekty doménových jmen v globální perspektivě. Ostrava : KEY Publishing, 2012, ISBN 978-80-7418-165-8
- MALIŠ P. Právni povaha doménových jmen - I. díl. pravoit.cz [online]. 2010. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/pravni-povaha-domenovych-jmen-i-dil>
- MATEJKA, J., ČERMÁK, J. Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru za cizí obsah na internetu. Právník, 2011, č. 11
- PELIKÁNOVÁ, R. (Ne)jasné pojetí doménových jmen a jejich režimu v novém občanském zákoníku. Rekonstrukce & praxe. 2015, roč. 3, ISSN 1805-6822
- SEHNÁLEK, D. Právni povaha doménového jména. pravoit.cz [online]. 2003. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=132115>
- STECHEER, M. W. Webadvertising – Unfair Competition and Trademarks on the Internet. The Hague : Kluwer Law International, 1999, ISBN 90-411-9709-9
- ŠVIDROŇ, J a kol. Právo duševného vlastníctva v informačnej spoločnosti a v systéme práva. 1. vydanie. Bratislava : Veda, 2009, ISBN 978-80-224-1033-5
- TELEC, I. Nový občanský zákoník ve společnosti sítí. Právní rozhledy, roč. 20, 2012, ISSN 1210-6410